

10 JAAR BENELUX ENERGIE SAMENWERKING

“De Benelux-samenwerking op het gebied van energie komt de leveringszekerheid ten goede maar heeft ook een gunstige invloed op de prijzen voor de consument en het bedrijfsleven. Bovendien maakt deze samenwerking een betere integratie van hernieuwbare energie mogelijk”.

Marie-Christine Marghem,
Minister van Energie
Voorzitter Comité van
Ministers Benelux Unie
rond energie

BENELUX EN PENTA UITSTEKENDE PLATFORMS VOOR INTEGRATIE ENERGIEMARKTEN

Arias Cañete, EU-Commissaris Energie

Welke visie heeft u op regionale samenwerking als de Benelux en het Pentalateral Energy Forum?

Ik ben ervan overtuigd dat regionale samenwerking een essentieel onderdeel vormt van een effectieve integratie van de energiemarkten. Fora zoals PENTA en de Benelux vormen hiervoor uitstekende platforms.

Wat kan de toegevoegde waarde zijn van dergelijke organisaties in het bewerkstelligen van een echte interne Europese energiemarkt?

Hun rol kan velerlei zijn, maar in de eerste plaats hebben ze een belangrijk nut als forum voor de lidstaten om ervoor te zorgen dat hun energiebeleid op elkaar is afgestemd.

Kan u als Europees Commissaris zich een scenario indenken waarin er een soort energie-Schengenzone ontstaat?

Zeker. Uiteindelijk moeten we ertoe komen om een resultaat te bereiken waarin markt-integratie tussen landen gemaximaliseerd wordt. Dit is de enige manier om een zeker, duurzaam, competitief én betaalbaar energiesysteem te realiseren.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen en opportuniteiten vanuit uw perspectief voor de Benelux-landen?

Ik geloof dat één van de belangrijkste uitdagingen voor alle landen, inclusief de Benelux, erin bestaat ervoor te zorgen dat beslissingen die op nationaal niveau worden genomen in harmonie zijn met de ontwikkeling van de interne energiemarkt. Dit zal er uiteindelijk toe leiden dat een grotere solidariteit voor alle landen tot meer zekerheid leidt.

PENTA: ONZE ENERGIEMARKTEN INTEGREREN EN VERDIEPEN

Het Pentalateral Energy Forum of kortweg 'PENTA' is een samenwerkingsverband tussen de drie Benelux-landen, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk en Zwitserland. Het Benelux-Secretariaat ondersteunt en vormt de spil van deze samenwerking. Bedoeling van deze samenwerking is om de energiemarkten van de verschillende landen verder te integreren en te verbinden met elkaar en zo de bevoorradingszekerheid te verbeteren.

Pragmatisme staat hierbij voorop: er wordt geopereerd binnen het kader van bestaande structuren en afspraken en met aanvaarding van nationaal gemaakte keuzes rond energiemix.

Het Pentalateral Energy Forum werd in 2005 opgericht als een tussenstap op weg naar een pan-Europese energiemarkt. Het Forum krijgt sinds zijn ontstaan de steun van de Europese Commissie. Aan het overleg nemen niet alleen de overheden deel maar ook de regulatoren, energieproducenten, netwerkbeheerders en elektriciteitsbeurzen.

De initiële focus van PENTA lag op het uitdenken en analyseren van beter gekoppelde energiemarkten door het wegwerken van de toen nog belangrijke obstakels. Vanaf 2010 wordt dit alles concreet en bereikt men geïntegreerde markten en netwerken op dagelijkse basis. Dit levert de regio naar schatting 90 miljoen euro op. Een hele reeks van joint ventures rond grensoverschrijdende samenwerking zag het licht onder impuls van PENTA. Momenteel ligt de focus voornamelijk op bevoorradingszekerheid. In 2013 werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend die het mandaat van PENTA verlengt.

Tijdens een ministeriële bijeenkomst op 8 juni 2015 werden nieuwe doelstellingen vastgesteld.

PENTA kan zich terecht een wegbereider en voorloper noemen van een beter geïntegreerde en veiliger Europese energiemarkt.

Toekomstige uitdagingen

- Het verhogen van de flexibiliteit van het energiesysteem zodat fluctuaties beter en grensoverschrijdend opgevangen kunnen worden.
- Het uitvoeren van een studie over bestaande en geplande capaciteitsmechanismen.
- Het verbeteren van de marktkoppeling tussen de landen.
- Het invoeren van een grensoverschrijdende markt voor levering van elektriciteit op de dag zelf.

ENERGIECONSUMPTIE EN -PRODUCTIE IN DE BENELUX

ENERGIECONSUMPTIE (2013) IN TOE*
EU: 1.666.318
België: 56.727
Luxemburg: 4.337
Nederland: 81.170

ENERGIEPRODUCTIE (2013) IN TOE*
EU: 789.772
België: 14.633
Luxemburg: 139
Nederland: 69.652

*1.000 tonnes of oil equivalent

ONZE ENERGIEVOORZIENING IN EEN WERELD IN VERANDERING

Nog meer dan wat het kost in de portemonnee, is het voor de burger van belang dat het licht blijft branden. Ook voor de economie is een betrouwbare energievoorziening vitaal. Meer dan vroeger vergt dit inspanningen en vooral: samenwerking en coördinatie.

Gas

De onstabiele situatie in het oosten van Europa en de aardbevingen naar aanleiding van de gasproductie in Groningen hebben het besef doen rijzen dat maatregelen nodig zijn om onderbrekingen in de gasvoorziening op te vangen. Op dat vlak is de Benelux verwend. De regio telt niet alleen een belangrijk gasproducerend land, maar dankzij een optimale infrastructuur fungeert deze ook als draaischijf voor gas uit verschillende hoeken van de wereld. Toch bereiden België, Nederland en Luxemburg zich ook voor op mogelijke crisissituaties. Het Benelux-Secretariaat organiseert regelmatig consultaties rond risicoanalyse tussen de Benelux-landen, Frankrijk en Duitsland.

Elektriciteit

Op het vlak van elektriciteit zijn de uitdagingen voor de Benelux dan weer groter dan in andere landen. In België roept de uitstap uit de kernenergie vragen op over de vervanging van die capaciteit. Die capaciteit is er wel in Nederland, maar toch voert ook dat land nog veel stroom in omdat die uit Duitsland voordeliger is. Lange tijd concentreerde de Benelux-samenwerking zich op een zo goed mogelijke marktintegratie. Zo had elk land profijt van de meest voordelige energie, ook wanneer die uit het buitenland kwam.

Leveringszekerheid van stroom krijgt de laatste jaren meer aandacht. De inspanningen hierrond startten reeds een tiental jaren geleden en bewezen onlangs herhaaldelijk hun nut. Een incident met een beschadigde kabel in het noorden van Duitsland legde in 2006 de basis voor het succes van het Pentalateral Energy Forum. Dit leidde concreet tot de ontwikkeling van een knipperlichtensysteem, waarbij experts uit de ganse regio incidenten analyseren. Ook resulteerde dit in de oprichting van regionale technische coördinatiecentra, die de weg bereiden voor een echt grensoverschrijdend operationeel beheer van de elektriciteitsnetten.

Het debat over leveringszekerheid schakelde de afgelopen maanden een versnelling hoger.

Als gevolg van de verduurzaming van onze energievoorziening, bevat de energiemix van de Benelux steeds meer hernieuwbare energie. Die schommelende elektriciteitsvoorziening stelt hoge eisen aan de beschikbaarheid van flexibel vermogen of opslagcapaciteit. Tegelijk tast hernieuwbare energie net de rendabiliteit van klassieke energiecentrales aan, zodat sommige zelfs sluiten. Immers: hernieuwbare energie komt soms massaal op het net en de markt, waardoor de prijzen erg onder druk komen te staan. Dit leidt ertoe dat bijvoorbeeld gascentrales, die belangrijke flexibele diensten kunnen bieden en erg complementair zijn met hernieuwbare energie, uit gebruik worden genomen omdat ze onvoldoende rendabiliteit halen uit de momenten dat ze nog draaien.

Benelux Expertise Netwerk

De Benelux is rijk aan kennis en expertise op het gebied van energie en energietransitie. Met het Benelux Expertise Netwerk is een multidisciplinair expertisenetwerk opgezet om structuren en capaciteiten van de energie-kennis inzichtelijk te maken en samenwerking te bevorderen. Op deze wijze wordt bijgedragen aan gemeenschappelijke beleidsontwikkeling, het verhogen van efficiency en het versterken van de positie van de kennisinstellingen in de Benelux en daarbuiten. Meer dan 40 instellingen hebben zich reeds gemeld om deel te nemen aan dit netwerk. Een speciaal hieraan gewijde website is recent gelanceerd, waarop leden kennis kunnen delen en projecten grensoverschrijdend kunnen melden.

- Kenniscentrum
- Cluster/Netwerk
- Publiek orgaan
- Belangengroep
- Andere

www.benelux.int

Capaciteitsmarktvergoeding: doen of niet?

In bepaalde landen in Europa, waaronder ook België, denkt men luidop na of er ook geen vergoeding zou moeten staan tegenover het louter beschikbaar houden van elektriciteit. Sinds kort beschikken sommige landen over een bijkomend mechanisme, een capaciteitsmarkt, die functioneert naast de elektriciteitsmarkt. Het komt erop neer dat via dit mechanisme toekomstige productie en consumptie van elektriciteit een certificaat krijgt. Dit certificaat geeft aan hoe zeker het is dat deze elektriciteit zal geproduceerd of geconsumeerd worden. Op die manier krijgt het certificaat, of de mate van beschikbaarheid, een prijs en kan men een bepaald niveau van zekerheid en beschikbaarheid in de toekomst garanderen.

Het laat zich raden dat dergelijke ingrepen in de markt verregaande gevolgen hebben, die de landsgrenzen overstijgen. Het is daarom dat het Benelux-Secretariaat zich inspant om de landen aan te zetten tot het maken van goede afspraken over hoe die nieuwe mechanismen worden ontwikkeld.

ACTIVITEITEN EN PROJECTEN VAN DE BENELUX ROND ENERGIE

ELEKTRICITEIT OPWEKKEN IN DE NOORDZEE

In recente jaren is de Noordzee een belangrijke speler geworden op het vlak van offshore windenergie. Denk onder meer aan de tientallen windenergieparken die de Noordzee inmiddels rijk is, van Normandië tot in Noorwegen. Het ontbrak lange tijd aan een adequate infrastructuur om deze offshore elektriciteit te transporteren en te verdelen. NSCOGI of North Seas' Countries Offshore Grid Initiative wil hieraan tegemoetkomen door een verhoogde samenwerking tussen de landen rond de Noordzee. Het Benelux-Secretariaat ondersteunt de dagelijkse werking van NSCOGI. De samenwerking tussen de landen van de Benelux rond de uitdagingen die offshore windenergie stelt, vormt een belangrijke bron van inspiratie en inzichten voor de ruimere Noordzee-regio.

DUURZAAM GRENSOVER- SCHRIJDEND VERVOER UITBOUWEN

De Benelux-overheden werken samen om aan de hand van complementair beleid grensoverschrijdend duurzaam vervoer en de bijbehorende infrastructuurontwikkeling te ondersteunen en uit te bouwen binnen de Benelux-regio. Gezamenlijke implementatie van de richtlijn alternatieve brandstoffen speelt hierbij een rol.

WONINGEN IN DE STEDEN ENERGIE- EFFICIËNT MAKEN

Doelstelling van dit project is het energiezuiniger maken van het woningbestand in de steden van de Benelux en dit in samenwerking met publieke en private partijen. In 2013 is de samenwerking van de verschillende nationale bestuurslagen formeel vastgelegd door middel van een Memorandum of Understanding (MoU).

Concreet wordt er gewerkt rond financiering van energie-efficiëntieprojecten, stimuleren van netwerken van bedrijven en overheden actief rond energie-efficiëntie, stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen steden met name wat betreft aanvragen EU-subsidies en een betere benutting van subsidies door sociaal zwakkeren.

HYDRO-ELEKTRICITEIT EN DUURZAAMHEID MET ELKAAR VERZOENEN

Op 30 april organiseerde de Benelux een studiedag rond de schade die hydro-elektrische centrales kunnen aanrichten op het visbestand van onze waterlopen. Het verzoenen van ecologie en biodiversiteit enerzijds met economie en energievoorziening anderzijds stond centraal op deze studiedag. Zowel wetenschappelijke, juridische als economische aspecten kwamen hierbij aan bod.

VOOR MEER
INFORMATIE

www.benelux.int